Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:1-473226-p0001-1

X, 31.a
1. u. 2.) 3, 636
3.) 3, 638.
4.) 3, 649.

13.

Statuta Sinodalia Dioceſis Num burgenſis.

Universitäts- u. Landesbibliothek Halle/S.

4.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:1-473226-p0003-2

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:1-473226-p0004-8

Statutorū Sinodaliū diocēſis Numburgenſis Prologus.

OHannes dei et apoſtolice ſedis gracia Epūs Num
burgeñ. Vniuerſis ꝛ ſingulis Abbatib⁹ / Priorib⁹ / Pre
poſitis / Decanis / Plebanis / Preſbiteris curatis et nō
curatis / et clero noſtre dioceſ Salutē in dn̄o ſempiter
nā ꝛ mandatis noſtris huiuſmōi firmiter obedite. Statuta Sino
dalia per p̄deceſſores noſtros edita confirmam⁹ et ea que ꝑ negli
gentiā ſeruata nō ſunt innouam⁹ / et ſub excōicatōis pena precipi=
mus inuiolabiliter obſeruari. Quorū copiam per ſingulos p̄ſbite
ros / et p̄cipue Decanos rurales noſtre dioceſ recipi / ac ea cū nacum
ſtatutis ꝓuintialibus ꝑ eoſdem decanos / in ſinodis ꝑticularibus /
clero ipīs ſubdito ꝛ cōuocato / legi ꝛ publicari volum⁹ ꝛ mandam⁹

De Hereticis. Sacrilegis. Vſura=rijs ꝛc. Capitulum primum.

PRimo / omnes hereticos / ſciſmaticos / ſacrilegos / incanta=
tores / et magicas artes exercentes / homicidas / et vſurarios
publicos / eccl̄aſtice libertatis violatores / excōicam⁹ dei no
mine in his ſcriptis. Et vos / ipōs ſingulis dieb⁹ dn̄icis et feſtiuis
excōicatos denūcietis. Item / om̄es vſurarios manifeſtos / p̄ſertim
mutātes decem ſexagenas ꝓ vna / hereticos et eorū fautores / p̄cipi
mus euitari tanq̄ȝ hoīes peſtiferos / damnatos / et a iure excōicatos
Et ſi aliqui hmōi inuēti fuerint / ipōs / nobis ſeu noſtro officiali et
in ſpūalibus vicario / iubemus publicari.

De Sepulturis / capitulū ſecundū.

[E]T quia ſepius cōtingit hereticos et eorū fautores / ſciſma=
ticos / ſacrilegos / incātatores / nigromāticos / ꝛ artes magi
cas exercētes / homicidas / vſurarios / publice / eccl̄aſtice liber
tatis violatores / excōicatos / interdictos / bānitos / ꝓſcriptos / etiam
tp̄e paſcali nō cōfitentes / nec eccl̄aſtica ſacramēta recipientes / et nō
nullos alios / quib⁹ Jus cōmune / eccl̄aſticā ꝓhibet ſepulturā / mori

et quoſdam etiã caſualiter/ac alios propter eorũ demerita/occidi atq̃ trucidari. Et/quãq̃/obtenta licentia ſecularium iudicũ/quidã religioſi/ et alij eccleſiarũ curati/huius noſtre dioceſ/taliter mortuorũ aut occiſorũ corpa/ad eccleſiaſticã recipiũt ſepulturã. Prohibem⁹ ſub excõicationis pena/ne dictorũ corpa de cetero ſepeliant/niſi nos aut curie noſtre officialis/aliquos p̄dictorũ/cõceſſerimus ſepeliri.

De celebratõe miſſarũ/caplm̃ tertiũ

Nullus in eccleſiis vel altarib⁹ execratis vel violatis aut locis quibuſcũq̃ in altarib⁹ portatilib⁹/ miſſarũ ſollẽnia/ ſine noſtra aut noſtri officialis licentia ſpetiali/celebrare p̄ſumat. Itẽ q̄ diuinũ offitiũ celebret diſciplinate et deuote in ſuppellitijs vel alijs veſtib⁹ put expedit impleat. Volenteſq̃ ſe induere ad miſſam celebrandã/deponãt peras cũ cingulis. Nõ celebrent etiã abſq̃ caligis et femurali. Item ſinguli clerici maxime bñficiati noſtre dioceſ iuxta Rubricam Numburgeñ. in diuinis ſe regãt.

De cõuentualib⁹/monialibus/et loca earum frequentantibus/Capitulum quartum.

Nlocis cõuentualib⁹ et p̄cipue monialiũ/de cetero nemo recipiat ſine noſtro cõſenſu ſpetiali/ne monaſteria ex perſonarũ receptõe/vltra debitũ grauent. Itẽ ſub excõicationis pena p̄hibem⁹/ne aliqua monialis/extra ſuũ monaſteriũ/audeat p̄ficiſci/ſine noſtra licẽtia ſpetiali/alioquin in locis ad que ſe recipiunt/q̃zdiu ibidem p̄ſeuerauerint/a diuinis ceſſetur. Et q̄ nullus/monaſteria ſanctimonialiũ frequentet/abſq̃ cauſa rõnabili/ ſub pena excõicationis. Itẽ ne in monaſterijs ſanctimonialiũ/permittant habitare iuuencule ſeculares/ſub habitu ſeculari. Sz quecũq̃ puelle ſeculares/in hmõi mõaſterijs inter ſanctimoniales manſionẽ aliqualem et notabilẽ facere voluerint/habitũ geſtant nouiciorũ/ne p̄pter indecentiã habitus/dño deuote et dedicate/vel diſtrahentur ſeu ſcandaliſentur.

De vita et honeſtate clericorum/ac ſtatu Regularium Capitulum quintum.

c Vm inter ceteros clericorū et prelatorū exceſſus/hoc maxime inoleuit/ꝙ ſpreta in veſtibꝰ forma eccl'aſtice honeſtatis/plurimū delectant̄ eſſe difformes/et cupiūt laicis conformari. Quodq₃ mente gerūt/habitu ꝓfitentur/vnde illis tꝑibus plura enormia et ſcandaloſa ſolent ꝓuocari. Quare ſacro approbante Cōcilio Conſtantien̄. p̄cipimus et mandamꝰ/vt ſinguli clerici/veſtem/tonſuram/⁊ mores/iuxta ſacrorū canonū cōſtitutiones/gerant cōgruentes. Et nemo deinceps clericorū/in locis publicis/coriſare/tripudia ducere/aut ludos quoſcūq₃/dempto ſcacorū/exercere/ſeu talibꝰ intereſſe/quocūq₃ etiā tꝑe p̄ſumat. Alioquin/a iure penam cōtra tales fulminatā/eiſdem vtiq₃ imponemꝰ. Sic pariformiter ꝓhibemꝰ/ne de cetero/in dedicationibꝰ/in primis miſſis/ſeu in receptionibꝰ Nouiciorū/in monaſterijs/ſeu infra ſepta monaſteriorū quorūcunq₃ Regularium/vtriuſq₃ ſexus/fiāt alique choree. Nec ꝑmittant̄ mulieres qualeſcūq₃/in mōaſterijs monachorū ſeu regularium/aliq̄tenꝰ ꝑnoctari. Et ꝙ nullus p̄ſbiter aut clericꝰ/tabernas viſitet/niſi viator exiſtat/ſeu alia neceſſitas ratiōabilis id expoſcat. Atq₃/cominꝰ tabernā foueat/aut offitia/actuſq₃ tabernarij/exerceat

De cohabitatione clericorū et mulierum. Capitulū ſextum.

c Vm iuxta canonicas ſanctiones/nullus ſacerdos feminas de quibus ſuſpitio poteſt eſſe/retineat. Mandamꝰ ne fornicariā aut concubinā/aliquis eorum/in domo ſub pena excōicationis teneat. Sed/et habentes fornicarias ⁊ ſuſpectas mulieres in domibꝰ ſuis/illas infra vnius menſis ſpatium/remoueant/ſub pena p̄fata/et aliarū a Jure contra adulteros editarum/ad quas ſi opus fuerit/ꝓcedemus. Etiamq₃ om̄es et ſingulos eccleſiarū Rectores/ſub eadem pena monemus/vt manifeſtos cohabitatores ſeu cōcubinarios clericos quos nouerint/infra quindenā a tempore ſcientie ſeu notitie/nobis aut noſtro in ſpūalibus vicario manifeſtent.

De beneficijs et qualitate ordinan

dorum. Capitulum. vij.

h Abentes etiã beneſitia quecũqȝ (cuȝ beneſitiũ detur pro-
pter offitiũ) ſe infra annuȝ faciant ꝓmoueri ad ſacros
ordines/quos illa requirunt/ſtatutis a Jure tp̃ibus/niſi
cũ ipſis ab eo qui poteſt/fuerit diſpenſatũ. Etiam ſinguli eccleſia-
rũ rectores/quos nouerint inſtitutos in beneſitijs aliorũ qui ex cau-
ſis legitimis ꝑeſſe non poſſunt eiſdem/ex pactionibꝰ priuatis/abſ-
qȝ ſuis/cognitiõe et diſpenſatiõe ad hoc ſpetialiter requiſitis/nõ ne-
gligant denuntiare.

De cuſtodia eucharistie/aliorum ſacramentorũ/et ſacramentaliũ. Capitulũ. viij.

Recipimus pariter/ſub debitis reuerẽtia et honore ſacro
ſanctũ eucharistie ſacramentũ/baptiſmũ et criſma/ſum
ma diligẽtia et clauſura obſeruari. Sic veſtes ſacre/orna
menta/eccl'aſtica vaſa/ et alia ad diuinũ cultũ ſpectantia/munda
et decẽtia habeant/et quotidie ordinent duo lintheamina/vnũ quo
detegatur ac inuoluat calix cũ patena/et aliud ad detergendũ ma-
nus/oculos ſiue naſum.

De teſtamentis et rationibus fiendis: Capitulum. ix.

v T omnes teſtamẽtarij ſeu exequtores vltimarũ voluntatũ
ſeu defunctorũ/cuiuſcũqȝ ſtatus vel cõditõis exiſtant/ra-
tionẽ nobis reddant de offitio exequtõis/et qualiter volũ
tas teſtatoris ſit adimpleta/et hoc infra tres menſes ſub/pena ex-
cõicationis. Volumus etiã ⁊ mandamꝰ/ꝙ omnes vitrici quarũcũqȝ
etiã eccleſiarũ omni anno ad minus ſemel coraȝ plebano/de bonis
eccleſiarũ quibus preſunt/computũ rationis reddant.

De rebus eccleſie alienandis vel nõ Capitulum. x.

Vllus etiã p̃ſbiter vel clericus bñfitiatus/bona eccl'ie mo-
bilia vel immobilia/etiã calices/libros ſeu alia ornamenta

ecclaſtica vendere/ ꝑmutare vel impignorare p̄ſumat ſine noſtra aut noſtri offitialis licētia ſpeāli. Ipſaſq̄ȝ alienatōes taliter fctās ānullando caſſam⁹. Prelati tn̄ eccleſiarū vel alij rectores bn̄ficiati/ pecora/armēta et ſilua que ſua faciūt/vēdere pn̄t. Alioquin cōtrariū faciētes/ſententiā excōicatōis incidāt ipſo facto/et creditor ſiue emptor dictarū rerū/p̄tio ſeu mutuo quod expendit pro eiſ dez/ſit priuatus/et in vſus pios cōuertatur.

De depoſito capitulum.xi.

Cum reuera ita ſit/q̄ multe eccleſie hui⁹ dioceſ̄ execrantur ꝓpter furtū cōmiſſum in eiſ dē. Mandam⁹ omnib⁹ ⁊ ſingulis diuinoꝝ rectorib⁹ et vitricis eccleſiarū/q̄ omnia et ſingula ſupellectilia/videlicet ciſtas/frumēta/carnes et alias quaſcūq̄ȝ res ſiles/apud ecclas ſuas depoſitas atq̄ȝ receptas/infra ſpatiū vni⁹ menſis a pn̄tiū publicatōe/amoueāt atq̄ȝ deportēt/amoueriq̄ȝ et deportari faciāt realiter ⁊ cū effectu. Ac hmōi ſupellectilia de cetero in ſuis eccleſiis mīme recipiāt ac recipi ꝑmittāt/niſi in neceſſitate/forte ꝓpter hoſtiles incurſus aut incendia repētina. Quibus ceſſantib⁹/reduci dn̄t in priſtina ſua loca/alioquin cōtra trāſgreſſores tā recipiētes q̄ȝ ip̄os deponētes/arctius ꝓcedem⁹. Et ne laici a tranſgreſſiōe hui⁹ ſtatuti ſe valeāt excuſare/p̄cipimus vt ſingulis diebus dn̄icis/ab hinc vſq̄ȝ dn̄icam poſt Laurentij hmōi noſtruȝ ſtatutū per quemlibet diuinoꝝ rectorem in ſua eccleſia publicet̄ et fideliter in vulgari exponatur.

De proceſſibus et litteris exequendis. Capitulum.xij.

Roceſſus ſiue mandata peregrina/ſine litteris que vidim⁹ nuncupant̄/nullus exequi p̄ſumat. Sic omnes eccleſiarū rectores/vicerectores ꝓpria hēant ſigilla/⁊ ꝓceſſus noſtros et alioꝝ Judicū nobis ſubditoꝝ/exequant̄ debite ⁊ vbi expediēs fuerit/ſuis ſigillis roboratas/vel al̄s manu eoꝝ ꝓpria cōſignatas. Sic q̄ eoꝝ exequtiōi demādate/fide adhibita/remittāt. Nec ceſſent dicti rectores ⁊ vicerectores ab exequtione mandatoꝝ eis

directorũ donec eis cõſtiterit de cõtraria volũtate abſolutõnis ſiue relaxatõis/ p lrãs patẽtes Judicũ/ a quib⁹ mãdata hmõi emanarũt

De Indultis/ et alijs mandatis/ in Sinodo cõcedendis. Capitulũ. xiij.

Inguli quoq3 eccleſiarũ rectores et alij/ habeãt Statuta prouintialia et Sinodalia / vt iuxta ea ſe regere poſſint. Sic om̃es et ſinguli Decani/ ſediũ/ ſuarũ rectores anteq̃3 ad Sinodũ conuocati/ recedant/ offitiali noſtro ſe p̃ſentent/ et abſentes dent in ſcriptis. Mandantes inſup dictis decanis hui⁹ noſtre dioceß Quatenus/ parrochias in decanatib⁹ ſuis ſitas/ ꝛ capellas/ p ſpetiales rectores gubernari/ ſolitas/ fideliter cõſcribant/ et offitiali noſtro infra menſem a celebrato Sinodo ſic cõſcriptas diligẽter tranſmittãt. Jtẽ gratioſe cõceditur omnib⁹ in Sinodo celebrato p̃ſentibus curatis et nõ curatis ſacerdotib⁹ vt poſſint ſibi eligere idoneos cõfeſſores/ qui eos infra menſem in caſib⁹ etiã reſeruatis abſoluere poſſint. Et q̄ aliuz in caſib⁹ ſimplicib⁹ infra hinc et futurã ſinodũ abſoluere poſſit. Jllis vero qui legitima cauſa p̄pediti fuerint et Sinodũ ſanctã vt3̃ viſitare nõ poterint cõceditur vt a decanis ſuis infra menſem etiã in caſib⁹ reſeruatis et ſimplicib⁹ vſq3 ad futurã ſinodum abſoluantur.

De queſtorib⁹ et terminarijs. c. xiiij.

Andamus inſup omnib⁹ et ſingulis p̃ſbiteris curatis ꝛ non curatis dicte noſtre dioceß Numburgeñ. ne religioſos vl monachos ordinũ vel cõuẽtuũ quorũcũq3 ꝛ marie extra dioceſim ip̃am ſitorũ Jn terminariũ ſiue ad elemoſinas petẽdas in ſuis p̱rochijs de cetero aliquo mõ admittãt ſeu recipiãt/ niſi p nos aut offitialẽ noſtrũ ad hoc fuerit pñtat⁹/ et ſup pñtatõne hmõi lrãs exhibeat teſtimoniales. Alioq̃n cõtra trãſgreſſores tãq̃3 inobediẽtie filios arctius ꝓcedem⁹. Jtẽ ꝓhibem⁹ ne queſtores aliqui niſi lrãs nrãs exhibuerint quomõlibet admittant. Nec vltra cõtinentiã litterarũ noſtrarũ ꝓnũtiare vel agere p̱mittant. Alioq̃n admittẽtes et p̱mittẽtes ſentẽtie excõicatõis ſubiaceant. Et ip̃i que

ſtores cōtrafaciētes ſuffragio brachij ſclaris nobis pſententur.

De clericis pegris ñ admittēdis. c. xv

Recipimus etiā atq; mandam⁹ omnib⁹ plātis ⁊ clericis noſtre dioceſ. cuiuſcūq; ſtatus vel cōditōis fuerint vt clericos ignotos aliarū dioceſiū in ſuis bñfitijs ad offitiu; nō recipiāt/ ſine lris noſtris aut noſtri offitialis/ licētia ſpetiali. Et ſi aliquis talē vel tales iā haberet eum vel eos dimittat. Als eos et quēlibet eorū ex tunc put ex nunc eccleſie ſuſpendimus ab ingreſſu ad aliaz penā ſi neceſſe fuerit pceſſuri. Sīliter phibem⁹ vt nullus de cetero de aliena dioceſi p capellano recipiat̄ niſi prius p nos aut offitialem noſtrū examinat⁹ fuerit receptus et admiſſus. Et clerici huius noſtre dioceſ. nō debent ſub excōicatiōis pena ſe ad alienas dioceſes transferre ſine noſtra aut noſtri offitialis licētia ſpetiali.

De leuantibus patrinis de ſacro fonte. Capitulū. xvi.

c Um itaq; in ſacramētorū pceptiōe ſingula que eadē macularè pnt ſint reſecanda ſalubriter cōſulendū duximus q in ſacramēto baptiſmatis qd aliorū eſt ianua patrinorū pluralitas qui arrogātie vel cupiditatis gratia/ vt plerūq; ſolent inuitari/ abdicet̄. Sed infans quilibet duob⁹ aut tribus/ vt in antea/ ſtet patrinis cōtentus/ maxime cū in pluralitate patrinoru; mrīmonialis impedit̄ copula/ et nōnunq̄; p errorē cōtrahūt quos reperta affinitatis liga/ nō ſine graui pturbatōis diſpendio/ cōtingit ſepari. Principib⁹ tn̄ ex vtroq; parente nobilib⁹ pp̄ter ſanguinis altitudinē/ et q2 circa mrīmonia ſollicitiorē gerant curā/ dictū nrm̄ ſtatutū extendi nolumus. Sed iuxta patrie conſuetudines numero patrinorū vti poſſunt atq; valebunt.

De matrimonio contra interdictū eccleſie contracto. Capitulū. xvij.

Icet in Iure ſit cautū/ q cū aliquibus mrīmonia fuerint cōtrahenda/ banna ſiue pclamatōes in eccleſiis p pſ bi=

teros publice ꝓponi debeant cõpetenti termino p̄finito/ vt infra il-
lū/ qui voluerint et valuerint legitimū impedimentū/ opponāt/ ⁊ ipſi
p̄ſbiteri nihilominꝰ inueſtiget/ vtrū aliqđ impedimentū ſubſiſtat.
Et ſi apparuerit cõiectura ꝓbabilis circa copulā cõtrahentiū/ con
tractꝰ interdicat̄ exp̄ſſe/ donec quid fieri debeat/ manifeſtis cõſtite
rit documētis. Si quis clandeſtina hmõi vel interdicta coniugia
inire p̄ſumpſerit in gradu ꝓhibito/ etiā ignoranter/ ſoboles de tali
cõiunctõe ſuſcepta/ illegittima cenſeat̄/ de parentū ignorātia nulluꝫ
habiturā ſubſidiū. Que Jura/ in noſtra dioceſi hactenꝰ vbilibet mi
nime ſunt ſeruata/ ex quo animarū ꝑicula nõ modica ꝓuenire vi-
dent̄. Nos hmõi periculis occurrere volētes/ ſtatuto p̄nti ſancimus/
vt nullus ſacerdotū p̄ns ſtatutū Immo Jus cõmune/ ſi nõ obſer
uauerit/ ꝑ octo dies cõtinuos ingreſſum eccle ſibi nouerit interdictū
Et ne p̄textu ignorātie laici a tranſgreſſione huiꝰ ſtatuti vel Juris
ſe valeāt excuſare/ volumꝰ vt ſingulis diebꝰ dñicis/ ab hinc vſqꝫ do
minicā poſt feſtū ſancti Jacobi apoſtoli/ huiuſmodi noſtrū ſtatu
tū per quemlibet ꝑochialem ſacerdotē in ſua eccleſia publicetur et
materna ligua exponatur.

De penitētꝯs ⁊ remiſſiõibꝰ. c. xviij.

Nſuper cū quilibet plebanus de grege ſibi cõmiſſa corā
diſtricto Judice teneat̄ reddere rõem. Omnibus et ſingu
lis ipſis plebanis iniūgimus et mandamꝰ Quatenus in
ſollenniorıbꝰ feſtiuitatibꝰ et maxime in dñicis diebus quadrageſi
me/ ſuis ꝑochianis publice inhibeāt/ ne pro abſolutõis bñfitio con
ſequendo/ aliqua loca/ mõaſteria/ vel domus/ fratrū hierosolomita
rū/ vt in Droyßk/ in Tſchillen/ aliaqꝫ loca extranea et peregrina que
cūqꝫ/ a ſede apoſtolica nõ cõfirmata/ et in dioceſi Numburgeñ. per
nos ordinario Jure approbata/ viſitent aut requirāt/ aut abſolu-
tionē pro ſuis manifeſtis delictis/ impetrēt in eiſdem. Cum ex indi
ſcretis abſolutionibꝰ multa ꝓueniūt pericula animarū. Contrafa
cientes vero/ ſub pena ſuſpenſionis/ nobis aut offitiali noſtro ſtu-
deat intimari/ vt dignā ſue tranſgreſſionis recipiant correctionem.
Aut ꝙ eiſdem/ eccleſie denegantur ſacramenta.

De ſentẽtia excõicatõis caplm.xix.

Mnes ligati ex nũc et in antea/ſentẽtijs et penis ſtatutis
a Jure cõmuni/vel ꝓuintialibꝰ aut Sinodalibꝰ/a nullo
penitẽtiario abſoluant/ſed ad nos aut noſtrũ vicariũ in
ſpũalibus vel offitialem/remittant abſoluendi. Et ne quis aliꝰ in
exequtionibꝰ ſtatutorũ canonũ et ꝓuintialiũ/ligando vel abſoluen
do ſe intromittere p̄ſumat/ſine noſtra vel vicarij aut offitialis licẽ
tia ſpetiali. Mandañ. diſtricte Archip̄ſbiteris vniuerſis/ vt infra
mẽſem poſtq̄z notoriũ fuerit aliquos exceſſiſſe ꝯtra ſtatuta p̄dctã/
offitiali nr̃o vel exequtori ſtatutorũ/nõ deſerãt intiare. Quicũqꝫ v̓o
cõtra p̄miſſa fecerint ⁊ ea nõ impleuerit/ab ingreſſu eccle ſtꝫ ſuſpẽſi

De benefitijs confirmandis.c.xx.

T qꝛ plures ſunt hñtes bñfitia et altaria cõſecrata in be
nefitijs ip̄is aſſignata quorũ redditꝰ et ꝓuentꝰ nõdũ ſtꝫ
in eccleſiaſticã recepti libertatẽ vel alꝰs legittime cõfirma
ta. Quare omnes et ſingulos talia bñfitia et altaria habẽtes mo=
nemus et requirimꝰ et pro omnibꝰ dilationibꝰ et termio peremp=
torio/tres menſes a die hodierna Sinodali cõputando pro moni=
tione canonica aſſignamꝰ vt infra predictũ terminũ confirmatio=
nẽ redditũ et ꝓuentuũ taliũ altariũ et benefitiorũ ꝓcurent. Alioqn
ex tunc prout ex nunc talia altaria et benefitia eccleſiaſtico ſuppo=
nimus interdicto.

De fide inſtrumentorũ ⁊ legalitate

Tabellionis. Capitulum.xxi.

Vanq̄z nulli offitiũ Tabellionatus iuxta ſacrorũ ca
nonũ et legum ordinationẽ cõmitti debeat aut exerce
re liceat niſi competẽtis litterature honeſteqꝫ cõuerſa
tõis et vite/ac laudabilis teſtimonij ſit et viceſimũ=
quintũ peregerit etatis ſue annum. Vnde preter p̄miſſam ordina=
tionẽ plerunqꝫ minus idonei ad hmõi offitium aſſumunt qui ſub
vmbra ignorantie et temeritatis audacia grauiter in hmõi offitio

delinquunt/ſibiipſis infamiã pariunt/ aliiſq3 grave preiuditiũ et ineſtimabile periculũ inferũt. Ne igit͛ huiuſmõi deteſtabilis morb⁹ in hac noſtra dioceſi ꝓgreſſum habeat ſtatuimus et ordinam⁹ ꝙ nullus huiuſmodi offitiũ tabellionat⁹ amplius in noſtra dioceſi exercere p̄ſumat niſi prius per nos aut noſtrũ offitialem ad id repertus fuerit idone⁹ atq3 ſufficiẽs ac legitime admiſſus. Cõtrariũ vͦo faciẽtes tanq̃3 noſtrorũ mãdatorũ trãſgreſſores vtiq3 puniem⁹

De feſtis per dioceſim celebrandis

Capitulũ. xxii. et vltimum.

Demũ omnibus et ſingulis diuinorum rectorib⁹ mandamus quatenus feſta per reuerendiſſimũ in Chriſto patrẽ 7 dñm Archiepiſcopũ Magdeburgenſem depoſita et per nos recepta et approbata/populo intiment vt aliis dieb⁹ ad celebrandũ ex p̄cepto nequaq̃3 ſint aſtricti. Sed ſequẽtes feſtiuitates feruentiori deuotiõe queant celebrare. Dubitantes aũt de his ex infra ſcriptis/et offitiali noſtro/latius certificabuntur.

Dies feſti/in Epiſcopatu Numburgenſi/celebrandi.

Natiuitas Chriſti cũ duobus ſequentib⁹. Circumciſionis dñi. Epiphanie dñi. Conuerſionis ſancti Pauli. Purificationis Marie/Blaſii epiſcopi et martiris In patura Czitzeñ. et Zeytz dumtaxat/Cathedra ſancti Petri. Mathie. Annuntiatõis Marie. Paſche cũ duobus ſequentibus. Philippi 7 Jacobi. Inuentõis ſancte Crucis. Aſcenſionis domini. Penthecoſtes cũ duobus ſequentib⁹. Corporis chriſti. Joannis baptiſte. Petri et Pauli. Cõmemorationis ſancti Pauli/quia patroni. Viſitationis Marie/Marie magdalene. Jacobi apoſtoli. Anne. Ad vincula Petri. Laurencii. Aſſumptõis Marie. Bartholomei. Natiuitatis Marie/Mathei. Exaltatõis ſancte Crucis. Michaelis/Simonis 7 Jude. Omniũ ſanctorũ. Martini/Catherine. Andree. Nicolai. Conceptõis Marie. Thome apoſtoli. Saluis dominicis diebus/Dedicatione/et Patrociniis ſingularũ eccleſiarum.

Caſus Epiſcopales

e Piſcopales caſus ſequentes/ſpectãt ad clericos et laicos ſimul. Primo/oppſſio ſeu ſuffocatio puerorũ vel negligentie eorundẽ vt pueri moriant̃. Item omnis hereticus quẽcũq3 hereſim cõmittat. Item errans in fide/ſiue ſit perverſor ſacramentorũ/ſiue ſimoniacus. Item blaſphemia in deũ vel ſanctos eius. Item ſodomiticũ peccatum/in eadem ſpetie/vel diuerſa. Itẽ coitus cũ filia ſpũali. Itẽ coitus cũ patriſſa. Item coitus cum moniali. Itẽ coitus cũ iudea. Item coitus cũ pagana. Itẽ defloratio virginũ et maxime violenta. Itẽ adulteriũ. Item homicidium. voluntariũ vel caſuale. Item traditor omnis/ſcz dñi ſui/vel caſtri vel ciuitatis. Item ꝓpinatio veneni mortis vel ſterilitatis ꝓcurãs abortiuũ. Item periuriũ ſollẽne. Itẽ raptor publicus. Itẽ vſurari⁹ manifeſt⁹ et occultus. Itẽ incendiari⁹ publicus et occultus/domorũ ſiue ſegetũ/niſi fuerit per eccleſiã denũtiatus. Itẽ fractor cuiuſlibet voti/pter voti vltramarini. Itẽ falſus teſtis. Itẽ violatores fidei. Item ſacrilegus. Itẽ ſortilegus. Item incãtatrix. Itẽ falſarius monete. Itẽ falſarius ſigillorũ/et litterarũ/dummõ non ſint littere papales. Itẽ falſi inſtrumenti cõpilatores. Item emptores ſpoliorũ. Item ſimoniaci. Itẽ ſi quis carnes comederit tpibus ꝓhibitis Item ſi quis clericũ leſerit leuiter vel iniurioſe/citra effuſionẽ ſanguinis. Itẽ omne crimen notoriũ/quod totã vel minorem ptem viciníe perturbat. Item violenta manuũ iniectio in parẽtes/p̄ter mortem. Item penitentia matrimoniorũ clamdeſtine contractorũ/vel contra edictum eccleſie.

Caſus ſequẽtes/ad p̄ſbiteros ptinẽt

PRimo/ſi quis in ſacro ordine ducit virginẽ in vxorez. Itẽ ſi quis ordinẽ recipit ab alio ep̄o ſine licẽtia ꝓprij ep̄i Itẽ ſi quis ꝑ ſaltũ fuerit ꝓmotus. Itẽ ſi quis ignorãter recipit ordines ab ep̄o excõicato vel ſimoniaco vł ab eo qui renũciauit loco vel dignitati. Itẽ qui exñtes excõicati/interdicti vel ſuſpenſi/celebrãt. Itẽ qui ad penitentiã iniũgendã ſe intromittit cum quibus

nō poteſt ad offitiū diſpenſari. Item ſi quis diaconus p̄ſumpſerit dicere miſſam vel cātare. Itē ſi quis duas miſſas dicat in caſu nō cōceſſo. Itē ſi quis ſacerdos euchariſtiā male cuſtodierit ita q̄ per mures et vermes corrodat̄. Itē ſi quis baptiſauerit cū criſmate antiquo. Itē qui cōfeſſionē ꝓdiderit. Item qui negligentiā fecerit in diuino offitio/ ſcz in canone/ ſicut patet in multis.

Pro predictis nota.

Penitentionarij/ quib⁹ Ep̄us cōmiſit auctoritatem ſuam/ poſſunt abſoluere eis cōfitentes/ in omnib⁹ caſib⁹ epiſcopalib⁹/ p̄terq̄z in quinq̄z. ¶ Primus eſt/ qn̄ ſibi publica penitētia fuit impoſita vel eſt imponenda. ¶ Sc̄dus/ qn̄ cōfitens eſt excōicatus/ gn̄aliter vel ſpetialiter/ a Jure vel ab hoīe/ q: tunc a nulla excōicatiōe poteſt abſoluere/ niſi ſpēaliter hoc ei cōmittat epiſcopus vel eius offitialis. ¶ Tertius/ ſi cōfitens eſt vel fuerit irregularis/ tunc cōfeſſor cū litteris remittit eum ad epiſcopū/ p̄ diſpēſatione. ¶ Quartus/ qn̄ cōfitens fuit incendiarius qualiſcūq̄z/ vel fregit eccleſiā/ vel priuilegia eiuſdem/ etiā ante denuntiationē/ deb3 eū ad epiſcopū remitti. ¶ Quintus eſt/ ſi ſit de cōſuetudine alicuius dioceſis q̄ certa crimina ſoli epiſcopo reſeruant/ tunc quantūcunq̄z ep̄us cōmittit vices alicui penitētiario ſuo in gn̄ali/ nō tn̄ cōmittit/ niſi fiat mentio circa crimia reſeruata/ in ſpetiali/ puta/ in caſibus qui ad eius correctionē videntur ſpetialiter pertinere.

¶ Item Sciendū q̄ qui habet auctoritatem epiſcopalem/ nō poteſt delegare vices ſuas alijs confeſſorib⁹/ in caſibus epiſcopalib⁹ quod nota. ¶ Laus deo.

Impreſſum Liptzck per Vuolfgangum Monacenſem Anno gratie. 1. 5. 0. 7.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:1-473226-p0017-0

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:1-473226-p0018-6

Henricus dei gratia ecclesie [illegible]

[illegible]

[illegible] 1410 die

[illegible] mensis may [illegible] sub sigillo

Universitäts- u. Landesbibliothek Halle/S.

Isti sunt casus reservati ad Episcopos [illegible] in primatum Magdeburgensem etc.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:1-473226-p0020-7

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:1-473226-p0021-2

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:1-473226-p0022-8
DFG

Xa 2562 Ink.

B. 8/9

M. C.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:1-473226-p0023-3

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:1-473226-p0024-9

13.

Statuta Sinodalia Dioceſis Num burgenſis.

Universitäts- u. Landesbibliothek Halle/S.

4.

B.I.G. Farbkarte #13 Inches Centimetres Blue Cyan Green Yellow Red Magenta White 3/Color Black

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:1-473226-p0025-4